

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lukemisesta juhla monenlaisille lukijoille – webinaari Lukeva koulu -ohjelman ajankohtaiset

Lotta-Sofia La Rosa

Vastaava erityisasiantuntija, FT

Lukutaito-ohjelma, Opetushallitus

Tärkeimpiä asioita peruskouluikäisten lukutaitotyössä:

- Rakennetaan lukemista tukeva koulukulttuuri.
- Varmistetaan, että kaikki oppilaat lukevat riittävästi joka päivä ja saavat siihen tarvitsemansa tuen.

(Tutkija Riikka Heikkilä, NMI, Lukutaidon kuntafoorumi 27.3.2026)

Lukutaitotyön kartoittamisen ja kehittämisen työkalu (peruskoulu)

- [Linkki työkaluun](#) (löytyy sekä suomeksi että ruotsiksi)
- **Mikä? Niilo Mäki Instituutin ja Lukeva koulu -ohjelman** kehittämä tutkimusperustainen työkalu peruskoulun lukutaitotyön kartoittamiseen ja kehittämiseen niin yksittäisten koulujen kuin koko kunnan näkökulmasta.
- **Miksi?** Työkalu antaa arvokasta tietoa peruskoulun lukutaitoa edistävästä toimintakulttuurista, sen vahvuuksista ja kehittämisen paikoista.
- **Miten?** Rehtori rekisteröi koulun työkaluun ja lähettää kyselyn kaikille koulun opettajille. Työkalu koostaa tulokset diagrammimuotoon. Tuloksia voi vertailla esimerkiksi vuosittain.
- **Kunnille!** Työkaluun on avattu mahdollisuus jakaa koulun kartoitusdata kuntakoordinaattorille tai muulle kunnan lukutaitotyöstä vastaavalle taholle. Kunnassa voidaan kartoittaa ja kehittää peruskoulun lukutaitotyötä keskitetysti.
- **Huom.** Työkalu kokoaa myös kansallista seurantatietoa lukutaitotyöstä esimerkiksi tutkimustarkoituksiin, päätöksentekoon ja kansallisten toimenpiteiden kehittämiseen.

Osa-alueet: Alustavia havaintoja

Aineisto, syksy 2025

1385 vastausta

100 koulua

16 maakuntaa

Perusteellisempia tuloksia tulossa (2026)

1. Lukemista edistävät rakenteet

2. Intensiivinen lukutaidon tuki

3. Oppilaiden ohjaus erilaisten tekstien lukemisen ja tuottamisen pariin

4. Monikieliset lukijat

5. Yhteistyö lukutaitotyössä:

- kirjastoyhteistyö
- kollegiaalinen yhteistyö lukutaidon tukemisessa
- yhteistyö kotien kanssa
- koulun ulkopuolinen kulttuuriyhteistyö

Osa-alueista heikoimmat tulokset

Tulokset olivat kaikissa työkalun osa-alueissa prosentuaalisesti korkeimpia, jos opettajat vastasivat hyödyntävänsä Lukeva koulu -ohjelmaa ja -materiaaleja.

Poimintoja:

Opetatko monikielisiä oppilaita?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	1077
en	308

Tunnetko monikielisen kirjaston palvelut?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä, olen käyttänyt palveluja	56
kyllä, tiedän palvelut	218
en	811

Käytätkö jollain tavalla opetuksessasi hyödyksesi niitä oppilaiden äidinkieliä, jotka ovat eri kieliä kuin koulun opetuskieli?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä, säännöllisesti	259
kyllä, projektiluontoisesti	355
en	482

Kehittämisajatuksia työkalun pohjalta

Lukutaidon ja lukuinnostuksen edistäminen on sosiaalista toimintaa.

- Suunnitelmallinen lukemista edistävä toimintakulttuuri lukutaitotyön perustana
 - Lukeva koulu -suunnitelma ja -seuranta, yhteiset sopimukset, lukurutiinit, lukustrategioiden systemaattinen opetus, lukemisen tuki, opettajien välinen yhteistyö, koko koulun yhteiset lukemisen teemapäivät, [monikielisten ja monenlaisten lukijoiden huomioiminen](#)

➔ Lukeva koulu tarvitsee myös muita tahoja yhteistyöhön erityisesti lukemiseen innostamisessa ja lukemista arvostavan toimintakulttuurin tukemisessa:

- Perheet ja huoltajat
- Kirjastoyhteistyön sopimuspohjaisuus ja rikastaminen (huom. myös monenlaiset lukijat -> Monikielinen kirjasto, Saavutettavuuskirjasto Celia...)
- Muut järjestöt ja toimijat: lukemisen apuvälineet ja -vinkit, kirjailijavierailut, sanataide, kirjallisuuskasvatus, lukumummit ja -vaarit, lukijaesikuvat...
- Kerhot ja harrastukset koulun yhteydessä, nuorisotyö – vapaa-ajan lukemisen malleja?

Lukemiseen innostava ja suomen kielen oppimista tukeva materiaali on julkaistu!

- **Mikä?** Kadonneen mitalin arvoitus on juonellinen tarinakirja alakoululaisille, joka tukee erityisesti valmistavaa opetusta ja suomen kielen oppimista eri oppimäärissä.
- **Mitä oppijoille?** Monipuolista sanastoa (mm. sananlaskuja), keskeisiä kielen rakenteita sekä tutustumista kaupungin arkiympäristöihin.
- **Mitä opettajille?** Tarinakirjan lisäksi Opettajan oppaan, jossa on kappalekohtaiset sisällöt, kielioppi ja sanasto sekä runsaasti toiminnallisia vinkkejä
- Koko aineisto on maksutta hyödynnettävissä painettuna tai digitaalisesti lukutaidon edistämiseen.

[Lukeva koulu -ohjelma-monikieliset lukijat](#)

Opas lukemisessa tukea tarvitsevien lasten lukemiseen

- **Mikä?** Lukutaidon edistämiseen keskittyvä opas, joka lähtee lukemisen perusoikeudesta ja vastaa lasten ja nuorten kasvaviin lukemisen haasteisiin. Toteutus: Saavutettavuuskirjasto Celia ja Seinäjoen Erte.
- **Mihin tarpeeseen vastaa?** Tunnistaa eriytyvät lukutaidot ja korostaa, että yhdenvertaisuus edellyttää kohdennettuja menetelmiä, positiivista kannustusta ja resursseja.
- **Mitä opas tarjoaa?** Käytännössä toimiviksi koettuja välineitä, materiaaleja ja menetelmiä lukutaidon ja lukuharrastuksen tukemiseen kouluissa, kirjastoissa ja varhaiskasvatuksessa.
- Opas on maksutta ladattavissa sekä suomeksi että ruotsiksi.
- [Celian kirjat oppimisen tukena -webinaari 14.4. klo 15.30.](#)

Lukeminen - jokaisen oikeus

Menetelmiä ja materiaaleja lukemisessa tukea tarvitsevien lasten lukemisen mahdollistamiseksi

https://www.celia.fi/wp-content/uploads/2025/01/Esite_lukemisen_oikeus_FI_saavutettava.pdf

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Ota yhteyttä: lotta-sofia.larosa@oph.fi